

Arvoisa perusopetuksen tuntijakotyöryhmä

Ohessa Finanssialan Keskusliiton, Finanssivalvonnan, Kuluttajatutkimuskeskuksen, Kuluttajaviraston ja Vakuutus- ja rahoitusneuvonnan (FINE) kannanotto perusopetuksen tuntijakoon.

Helsingissä 19.2.2010

Kunnioitavasti

Finanssialan Keskusliitto

Piia-Noora Kauppi
Toimitusjohtaja

Finanssivalvonta

Anneli Tuominen
Johtaja

Kuluttajatutkimuskeskus

Eila Kilpiö
Johtaja, professori

Kuluttajavirasto

Marita Wilska
Ylijohtaja/Kuluttaja-asiamies

Vakuutus ja rahoitusneuvonta

Irene Luukkonen
Toimitusjohtaja

Kannanotto perusopetuksen tuntijakoon; talouskasvatuksen lisääminen välttämätöntä

Opetusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan ehdotukset perusopetuksen yleisiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja perusopetuksen tuntijaoksi. Valtioneuvoston on määrä päättää tuntijaosta alkuvuodesta 2011.

Hyvät talous- ja kuluttajataidot ovat keskeinen osa arjen taitojen kehittämisessä. Allekirjoittajat ovat huolissaan suomalaisten taloudellisesta osaamisesta. Tärkeätä on, että jo perusopetuksessa oppijalle kehittyy kokonaiskäsitys yksityistalouden hoitamisen ja markkinoilla toimimisen perusteista, he oppivat ymmärtämään taloudellisia riskejä ja osaavat tehdä kestäviä päätöksiä rahankäyttönsä suhteen, ymmärtävät säästämisen ja luotonoton merkityksen ja uskaltaavat itsenäisen elämän alkuun. Kokonaiskäsitykseen sisältyy kyky arvioida tietoa kriittisesti, kykyä varautua muuttuviin tilanteisiin ja pohtia mm. omaisuuden turvaamisen merkitystä, välttää maksupetosvaaroja, huijausyrityksiä jne. Asunnon ostaminen on esimerkiksi yksi kuluttajan elämän suurimpia hankkeita.

Talousasioita opetetaan perusopetuksen 9. luokalla ja lukiossa osana yhteiskuntaoppia. Toinen keskeinen oppiaine, jossa omien raha-asioiden hoitoa opetetaan, on kotitalous. Se on pakollinen perusopetuksen 7. luokalla, lisäksi se on mahdollista valita valinnaiseksi aineeksi.

Opetuksen painopiste on varsinkin lukiossa kuitenkin makrotaloudessa ja opetusta yksityisen henkilön näkökulmasta keskeisistä talouden hallinnan asioista annetaan erittäin vähän. Sen vuoksi onkin tärkeätä lisätä koulujen opetussuunnitelmiin ja sellaisiin pakollisiin oppiaineisiin talous- ja rahoitusasioiden tavoitteita ja sisältöjä, joihin ne luontevasti nivelyvät. Tämä tulisi toteuttaa mielellään jo alaluokilta alkaen.

Kuluttajan taloudellista osaamista on tutkittu mm. Kuluttajatutkimuskeskuksen toimesta. Suomalaisten tulisi parantaa oman taloutensa pitkäjänteistä suunnittelua, ymmärtää oman talouden seurannan tärkeys ja laajentaa tietämystään finanssipalveluista. Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin (2009) mukaan osalla kuluttajista ei ole lainkaan puskureita selviytyä äkillisessä taloutta uhkaavassa kriisissä. Eurobarometrin (2008) mukaan joka neljännellä suomalaisella on vaikeuksia hoitaa laskunsa ajoissa. Riskeihin varautuminen on puutteellista: suomalaisilla on mm. vähän henkilövakuutuksia. Rahoitustarkastuksen kotitalousluottokyselyn (2008) mukaan viidesosalla suomalaisista asuntolainaa ottaneista velanhoitomienot ovat yli puolet nettotuloista.

Ostaminen velaksi on entistä helpompaa internetin tai matkapuhelimen kautta tilattavilla pikavipeillä, joiden vuosikorot nousevat jopa satoihin prosenteihin. Kauppojen korttiluottoja saa helposti ostosten yhteydessä ja korkohaitari on laaja. Vuonna 2009 tehdyn selvityksen mukaan talous- ja velkaneuvonnassa kasvava asiakasryhmä on vähän koulutettujen alle 25-vuotiaitten ryhmä (Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonanto 90).

Taloudellisen osaamisen edistäminen on tärkeää kaikille, mutta erityisesti nuorille, joiden työurat saattavat nyky-yhteiskunnassa olla katkonaisia. Silloin tarvitaan erityisesti kykyä ja tietoa hallita muuttuvia olosuhteita.

Useat viranomaiset ja järjestöt tekevät työtä talousvalistuksen edistämiseksi ja valtioneuvosto on asettanut Taloudenhallinnan neuvottelukunnan edistämään eri toimijoiden yhteistyötä. Tässä työssä on tullut vahvasti esille tarve lisätä oppitunteja kouluopetukseen. Suomi ei ole tämän asian kanssa yksin. Myös Euroopan parlamentti on 2008 todennut, että erityinen lähestymistapa on tarpeen monien eri väestöryhmien, kuten peruskoululaisten, opiskelijoiden ja eläkeläisten talouslukutaidon parantamiseksi. Euroopan komissio on 30.4.2008 perustanut erityisen asiantuntijaryhmän käsittelemään talousvalistusta.

Edellä mainituista syistä pidämme erittäin tärkeänä että talous- ja finanssiasioiden opetusta lisätään ja opetus aloitetaan jo alaluokilla.